

פרק ששה עשר

[א] כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדלקה, בין שקורין בהן ובין שאינן קורין בהן. אף על פי שהן כתובין בכל לשון טעונין גניזה. ומפני מה אין קורין בהן, מפני בטול בית המדרש. מצילין תיק הספר עם הספר, ותיק תפילין עם התפילין, אף על פי שיש בתוכן מעות. לאיכן מצילין אותן, למבוי שאינו מפולש. בן בתירה אומר אף למפולש.

(א) אשר 'קורין בהן' – נביאים, ואשר 'אין קורין בהן' – כתובים¹. והטעם שאין קורין בהן, כדי שלא יקראם כל אחד בביתו ויבטלו המדרש². ואין אסורה הקריאה בהם אלא בשעת בית המדרש בלבד³. ואומרו 'טעונין גניזה', רצונו לומר בשאר הימים אם נקרעו או בלו⁴, אבל מפני הדליקה אין מצילין אותן אלא אם היו כתובים כתב אשורי ובלשון העברית⁵. ו'תיק' – נרתיק.

וזה המבוי אשר קראו 'מפולש' אין הוא מפולש משני צדדים, לפי שהוא רשות הרבים בלי ספק⁶, אלא רוצה באומרו

1. שבת קטו.

2. כך פירש רש"י (במש' ד"ה בין) בשם רבו הלוי, שלא כר"ח שפירש כפירוש הראשון של רש"י, ע"ש.

3. שבת קטז; כרב שהלכה כמותו באיסורי נגד שמואל, וכאוקימתא דרב אשי, וכן פסקו ר"ח (שם), רי"ף (מג:) ובעל 'העיתים' (עמ' 289), ושם הוא כנראה ציטוט מפירוש גאון הנדפס ב'הדרום' מ"ו עמ' 207).

4. שבת קטו, "אבל בכל לשון אין מצילין ואפילו הכי גניזה בעו". מלשון רבנו "אם נקרעו או בלו" מוכח שמותר להחזיקם בבית ולקרוא בהם שלא בבית הכנסת, וזוהי שיטת משנתנו שאמרה "טעונין גניזה", דהיינו כדרך כבוד לספרים שבלו. וזה שלא כברייתא שם המצריכה לגונזם מיד, וכמותה פסק בהל' שבת כג, כו, וצ"ע.

5. שבת קטו, כרב הונא, שכיון שלא ניתנו לקרות בהן אין מצילין אותן, כי הלכה כרב הונא נגד רב חסדא תלמידו, כן כתבו ר"ח (שם) ורי"ף (מג.).

והדרישה לכתב אשורי מקורה במש' מגילה (ח:), שם הלכה כרשב"ג (גמ' ט:): שספרים כשרים לקרות בהם דוקא בכתובים אשורית, וכן פסק רבנו בהל' תפילין א, יט.

6. ר"ל: אם יש ברחבו ט"ז אמה, כנ"ל פ"א מ"א.

[ב] מצילין מזון שלש סעודות, הראוי לאדם לאדם, והראוי לבהמה לבהמה. כיצד, נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון שלוש סעודות, בשחרית מצילין מזון שתי סעודות, במנחה מצילין מזון סעודה אחת. ר' יוסי אומר לעולם מצילין מזון שלש סעודות.

מפולש מצד אחד, והו' אן לא יכון לה לחי, ושאינו מפולש, הו' אלדרב אלדי' לה לחי כמא יבין פי עירובין. ואין הלכה כבן בתירה.

(ב) אל'אנסאן ¹²³⁴⁵⁶⁷ח"ח חייב בשלש סעודות פי אלסבת, ואחדה לילה אלסבת, ות'אניה יום אלסבת שחרית, ות'אלת'ה פי מנחה. וסיבין אן הד'א אל'תכ'ליץ אנמא יכון לחצר המעורבת. ואלדי' אוג'ב אן לא נביח לה אן יכ'לץ כל מא אמכנה דלמא אתי לכבוויי אד' והו' מדהוש עלי תלאף מאלה, פאד'א קלנא לה אין מצילין אלא שלש סעודות יעול עלי תלאף מאלה ולא יהם בטאפי אלנאר. ואין הלכה כר' יוסי.

¹²³⁴⁵⁶⁷ח"ח

מפולש' – מפולש מצד אחד, והוא שאין לו לחי, ו'שאינו מפולש' הוא המבוי אשר יש לו לחי⁷, כמו שיתבאר בעירובין⁸. ואין הלכה כבן בתירה.

(ב) אדם חייב בשלש סעודות בשבת⁹, אחת בליל שבת, ושניה ביום שבת שחרית, ושלישית במנחה¹⁰. ויתבאר¹¹ שזו ההצלה אמנם תהיה לחצר המעורבת. ואשר חייב שלא נתיר לו להציל כל מה שאפשר לו – דילמא אתי לכבוויי, הואיל והוא בהול על אבדן ממונו, וכאשר אמרנו לו אין מצילין אלא שלש סעודות ישלים עם אבדן ממונו ולא ידאג לכבות האש¹². ואין הלכה כר' יוסי.

7. שבת קיז; כרב אשי שהוא בתרא. ובטיוטה כתב שאינו מפולש הוא "שיש לו לחי או קורה", ומפולש הוא "שאין לו לחי ולא קורה". ע' שם קיז, וצ"ע האם בכוונה השמיט כאן קורה, לומר שאינה מועילה לענינו.

8. פ"א מ"ב.

9. שבת קיז:

10. כך עולה מהמש' "בשחרית וכו' במנחה" וכו', וכ"כ תוס' קיח. ד"ה במנחה.

11. במשנה הבאה.

12. שבת קיז:

החלק השני

15234567

[ג] מצילין סל מלא ככרות אף על פי שיש בו מאה סעודה, ועיגול שלדבילה וחבית שליין, ואומר לאחרים בואו והצילו לכם. אם היו פקחין, עושין עמו חשבון לאחר השבת. לאיכן מצילין אותן, לחצר המעורבת. בן בתירה אומר אף לשאינה מעורבת.

(ג) מכיון שהוא כלי אחד מותר לו להוציאו כולו אף על פי שיש בו יותר ממזון שלש סעודות¹³.
 (ג) למא כאן כלי אחד יחל לה אכ'ראג'ה בג'מלתה ועלי אן פיה אכת'ר ממזון שלש סעודות.
 ופירוש 'אם היו פקחין' כפי שאתאר לך, וזה, שכל מה שלקחו הרי הוא שלהם מן הדין, לפי שמהפקירא קא זכו¹⁴, אלא שהוא מדבר באנשים מעולים¹⁵, שאינם רוצים לקחת מה שאינו שלהם, וגם אינם רוצים לעמול בחינם, לפיכך אמר, אם היו פיקחים ידעו שמה שיקחו ממנו אין הוא שכר שבת שהוא אסור, אלא הוא שכר עמלם¹⁶ ומותר לקחתו. ואין הלכה כבן בתירה.

ותפסיר אם היו פקחין עלי מא אצף לך, וד'לך אן כל מא אכ'ד'וא פהו להם באלסנה לאן מהפקירא קא זכו, לכן תכלם עלי אשכ'אץ פצ'לא לא ירדון יאכ'ד'ון מא ליס להם, ולא איצ'א ירצ'ון לאנפסהם באלשקא באטלא, פקאל אן כאנוא נבלא פיעלמון אן אלד'י יאכ'ד'ון מנה ליס הו שכר שבת פכון חראם, ואנמא הו שכר עמלם ויחל אכ'ד'ה. ואין הלכה כבן בתירה.

13. שבת קכ. כרב הונא, "כאן בבא להציל כאן בבא לקפל", וכתב הר"ף (מד): "פירוש להציל בכלי אחד, לקפל בב' וג' כלים", ופסק כרב הונא. ובטיוטה לא הזכיר רבנו את החילוק בין כלי אחד ליותר, וכתב: "וכל זה לאותה חצר, אבל לחצר אחרת - מזון שלש סעודות בלבד" (וקודם לכן כתב: "הואיל ואין הוא מוציא אלא לאותה חצר או לחצר המעורבת", ומחק את המילים "או לחצר", הרי שהתלבט בזה, והחליט שרק לאותה חצר מותר). ונראה שסבר אז שיש לפסוק כרב אבא בר זבדא בשם רב, שאמר: "אידי ואידי בבא לקפל, ולא קשיא כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת", ופירש ר"ח: "רישא דמתני' במציל לחצר אחרת, שאין לו להציל אלא מזון ג' סעודות בלבד בין בכלי אחד בין בב' ג' כלים, וסיפא במציל באותה חצר, שיש לו להציל אפילו ק' סעודות בין בכלי אחד בין בכמה כלים" (וכך פירשו תוס' ד"ה אידי, ע"ש). והטעם לפסוק כרב אדא בר זבדא בשם רב, הוא משום שרב רבו של רב הונא, ואין הלכה כתלמיד במקום הרב. והר"ף פסק כרב הונא מפני שהמשך הסוגיה, בעיית רב הונא בריה דרב יהושע ומה שפשוט רבא, מורה שהם מחלקים בין מציל למקפל, והיינו כרב הונא. ולדעה זו חזר רבנו כאן.

14. שבת קכ.

15. בתרגום הקדום: 'חסידיים', ומבחינה לשונית הוא אפשרי, אבל כאן הגמ' אומרת בפירוש שחסידיים אינם לוקחים שכר שבת אפילו באופן המותר. ובהערה בנדפס: צ"ל יראי שמים, וכך תרגם הרב קאפח, על פי הגמ' "הכא בירא שמים עסקינן", אבל מבחינה לשונית עדיף לתרגם כבפנים.

16. כלומר: השכר שהם גובים על עמלם בדרך של מכירת הדבר לבעליו הראשונים, שאין בזה משום שכר שבת.

[ד] ולשם הוא מוציא את כל כלי תשמישו. לובש כל שהוא יכול ללבוש, ועוטף על שהוא יכול לעטוף. ר' יוסי אומר שמונה עשר כלי. וחוזר ולובש ומוציא, ואומר לאחרים בואו והצילו עמי.

(ד) השמונה עשר בגדים הם¹⁷, גלימה¹⁸, ומצנפת¹⁹, וחגורה²⁰, ושתי נעליים²¹, ובגד זיעה²², וכתונת²³, וחלוק תחתון על שני הבגדים²⁴, ושני כסויים המכסים את השוקים²⁵, ושני כסויים המכסים את הידים עד בתי השחי²⁶, לפי שהיתה ארצם קרה והיו מכסים ידיהם תמיד, ושני גרבים שגם הם על השוקים²⁷, וסודר קטן שמכסה בו את ראשו וכתפיו²⁸, ושתי מגבות שמתנגב בהן

(ד) אלת'מאניה עשר ת'ובא הי גפארה, ועמאמה, ומיזר, ונעלאן, ומערקה, וקמיץ כ'דמה, וג'לאלה פוק אלת'ובין, וכפאן תכסו אלסאקין, וגשאן תלבס עלי אלידין אלי אלאבטין לאן כאנת בלאדהם בארדה פכאנוא יסתרון אידיהם דאימא, וג'רבאן תכון איצ'א עלי אלסאקין, ורדא צגיר יתרדי בה עלי ראסה וכתפיה, ורדאן יתג'פף בהמא ענד אלאסתחמאם, ות'וב

17. יש כאן בעיה במנין הי"ח בגדים, כי לפנינו בגמ' שבת קכ. כל הבגדים שהם זוגות נמנים כשנים שנים, והמנין עולה לי"ח, ואילו ברשימה דלקמן אם מונים את הבגדים הזוגיים כשנים שנים המנין עולה לעשרים, ואם מונים אותם כאחד אחד המנין עולה לט"ו. וצריך לומר ששנים מן הזוגות נמנים כל אחד כאחד, וצ"ע אילו מהם, ומדוע דוקא הם.

18. נראה שהכוונה ל"אפיליות" שלפנינו בגמ', וצ"ל: אפיליון (כ"ה בדפו"ר), ע' ב'ערוך השלם' ערך אפיליון.

19. שם, "זכובע שבראשו".

20. שם, "וחגור שבמתניו".

21. שם, "ושני מנעלים".

22. שם, "ופונדא", ותרגם רבנו בכלים כט, א: "פונדה - אלמערקה", וזוהי המלה הערבית המופיעה כאן, ומפרש שם רבנו שהוא בגד הסמוך לבשר למנוע לכלוך הבגדים מן הזיעה (וזה שלא כר"ח שפירש ש"אונקלי" הוא אלמערקה, בגד הזיעה, ע' בהערה הבאה).

23. מילולית: וכתונת שירות (כלומר: שלובשים רק אותה, ולא את הבגדים שעליה, בשעת עבודות מסוימות). ונראה שהיא ה"אונקלי" שבגמ' שם, כי במכות כא: מדובר על "מכניס ומוציא בית יד אונקלי שלו".

24. במלה שבמקור הערבי (ג'לאלה) פירש ר"ח את "קנבוס (לפנינו: קלבוס) של פשתן", ואת "חלוק" פירש: "המלבוש העליון, וקורין לו זרבקאנה", אך בפ' רבנו אין מופיעה מלה זו, ואם כן אולי הג'לאלה הוא ה"חלוק" שבגמ' שם.

25. שם, "ושני אנפילאות", ופי' ר"ח: "גם הם מנעלים לשוקיים".

26. שם, "ושני ספרקין", ופירש ר"ח: "ושמענו שאמר הגאון נטריה רחמנא (נכתב בחיי רב האי גאון!) דמתפנקי (ש)מלבישין בהן הידים עד האציל ויש בהן בתי אצבעות" (=כפפות ארוכות).

27. ייתכן שהם "שני פרגד" שבגמ' שם, או שהם "שני אנפילאות" הנ"ל הערה 25, וכיסויי השוקיים הם "שני פרגד".

28. שם, "וסודר שבצוארו".

[ה] ר' שמעון בן ננס אומר פורשין עור שלגדי על גבי שדה תיבה ומגדל שאחז בהן האור, מפני שהוא מחרך. ועושין מחיצה בכל הכלים, בין מלאים בין ריקנים, בשביל שלא תעבור הדליקה. ר' יוסי אוסר בכלי חרש חדשים מלאים מים, שאינן יכולין לקבל את האור והן מתבקעין ומכבין את הדליקה.

[ו] נכרי שבא לכבות, אין אומרים לו כבה ואל תכבה, מפני שאין שבתו עליהן. אבל קטן שבא לכבות, אין שומעין לו, שכן שבתו עליהן.

אחר הרחיצה²⁹, ובגד עליון שלובש על כל הבגדים³⁰, ומטפחת שמתנגב בה אחר נטילת הידיים³¹, ואבנט³². ואין הלכה כר' יוסי.

(ה) 'שדה' – מין קופסא, וצורתה מפורסמת אצלנו.

ו'תיבה' – "אלתאבות".

ו'מגדל' – ארון עץ הידוע אצלנו בשם "אלמנשאר".

ואמרו 'מפני שהוא מחרך' – מודיעך תועלת פריסת עור של גדי, לפי שהוא נחרך ואינו מתלקח, וכך מנועה האש מלהגיע אל העץ. ור' יוסי סובר גרם כיבוי אסור³³ ואפילו בעת נפילת אש³⁴. ואינה הלכה³⁵.

(ו) זה מבואר. (ו) הד'א בין.

29. לפי מה שנתפרש בהערות הקודמות אין לכך מקור בגמ' לפנינו.

30. שם, "מקטורן", פיר"ח: "כמו מעיל".

31. שם, "ומעפורת", ופירש רבנו בכלים כט, א: "ומעפורת - מטפחת".

32. גם לזה אין מקור בגמ' לפנינו (כי "חגור" נמנה לעיל, ע' הערה 20).

33. שבת קכ:

34. מלשון זו משמע שגרם כיבוי הותר רק בגלל ההפסד שעלולה לגרום הדליקה, כשיטת רבנו יואל במרדכי סי' שצ"ט.

35. וכ"פ הרי"ף (מה). והטעם, משום שהחולקים על ר' יוסי הם רבים, ולא ר' שמעון בן ננס בלבד, ע' ר"ח שהבין כך את השקלא וטריא (קכ): "אימר דאמר ר' שמעון בן ננס מפני שהוא מחרך, גרם כיבוי מי אמר וכו' מכלל דת"ק שרי". וכן להלן הגמ' אומרת שהחולקים על ר' יוסי הם "רבנן".

[ז] כופין קערה על גבי הנר בשביל שלא תאחוז בקורה, ועל צואה שלקטן, ועל עקרב שלא תשך. אמר ר' יהודה מעשה בא לפני רבן יוחנן בן זכאי בערב, ואמר חושש אני לו מחטאת.

(ז) אלאצל ענדנא אן כל קד'ארה וכל וסך' יכון פי ביות אלסכן פאנה יזאל פי אלסבת לאנה גרף שלרעי אלד'י ענדנא מותר לטלטלו בשבת, ואנמא כלאמה הנא פי צואה של תרנגלין אד'א כאנת פי דאר אלטבך' ואלכ'דמה פיכב עליהא אניה פי מוצ'עהא, כ'שיתנא אן ידכ'ל אלצבי אלצגיר הנאך פיתמרת' פיהא, ולד'לך סמאהא צואה שלקטן, יעני אלד'י ילעב בהא אלקטן.

ומן אלחיואנאת אלמוד'יה מא תקתל צ'רורה אד'א נהשת אלאנסאן מת'ל בעץ' אנואע אלאפע ואלת'עאבין ואלכלב אלכלב, פהד'ה תקתל לכתחלה בשבת ענד מא יתמכן מנהא, ולא כ'לאף פי

(ז) העיקר אצלנו שכל טינוף וכל לכלוך שיהיה בבתי הדירה מסירים אותו בשבת, לפי שהוא גרף של רעי שמותר אצלנו לטלטלו בשבת³⁶, ואמנם דבריו כאן בצואה של תרנגלין אם היתה בבית הבישול והשירות³⁷, שכופה עליה כלי במקומה, שמא ייכנס ילד קטן לשם ויתלכלך בה, ולפיכך קראה 'צואה של קטן', שמשחק בה הקטן³⁸.

ומבעלי החיים המזיקים יש שממיתים בהכרח אם הכישו אדם, כגון קצת מיני האפעה והנחשים והכלב השוטה, ואת אלה הורגים לכתחילה בשבת מיד כשאפשר, ואין מחלוקת בזה³⁹. ומה

36. שבת קכא:

37. לפנינו בגמ' (שם): "באשפה שבחצר". אך הרי"ף (מה): כתב: "אוקימנא בצואה של תרנגולין בשביל הקטן שלא יזק בהן ובחצר אחרת", וכתב הר"ן בחידושו שהגאונים והרי"ף גרסו בתירוצ' הגמ' "בחצר אחרת" (במקום "באשפה שבחצר", וכ"כ בהגהות הגר"א), וכן הוא לפנינו בתשובת גאון (גנזי קדם, ד', עמ' 17 [יוחס שם לרב צמח גאון] = אוצה"ג חה"ת סי' שמ"ט [ושם יוחס בטעות לרב נטרונאי גאון]) שמצטט מהגמ': "לא צריכא בחצר אחרת".

ורבנו מפרש שהכוונה לחצר שאין מקפידים בה על טינוף, כגון בית בישול ובית שירות (ובדוחק אפשר לפרש כך גם את גירסתנו).

38. שם. לפי גירסתנו בגמ' - כי צואה של קטן עצמו מוכנה לכלבים ומותר לטלטלה, ולפי גירסת הגאונים והרי"ף - ע' בחי' והר"ן - משום שצואת קטן אינה מצויה בחצר אחרת.

39. שם, "חמישה נהרגין בשבת" וכו'. שיטת רבנו היא כשיטת רב נטרונאי גאון (תשובות רנ"ג סי' ק"ד = אוצה"ג חה"ת סי' שנ"א), ר"ח, ורי"ף (מה): ש"ברצו אחריו ודברי הכל" נאמר על שאר המזיקין ולא על החמישה. וכן פירש רש"י, וזה שלא כשיטת בה"ג (ח"א עמ' 190) שבעקבותיו הולכים תוס' ועוד ראשונים ש"ברצו אחריו" נאמר על החמישה. ורבנו שפסק משאצ"ל ג' חייב עליה סובר שבחמישה אלו יש משום פיקוח נפש אפילו אין רצים אחריו, כי הם תוקפניים, ובאחרים רק ברצים אחריו. ר' מה שכתבנו בזה בס' 'הררים התלויים' עמ' רפד-רפט, רחצ-שא.

[ח] נכרי שהדליק את הנר, משתמש לאורו ישראל, ואם בשביל ישראל אסור. מלא מים להשקות בהמתו, משקה אחריו ישראל, ואם בשביל ישראל אסור. עשה כבש לירד בו ירד אחריו ישראל, ואם בשביל ישראל אסור. מעשה ברכן גמליאל והזקנים שהיו באין בספינה, ועשה גוי כבש לירד בו וירדו בו זקנים.

שזולת אלה מבעלי הארס העוקצים ומכישים ואפשר שימיתו או שלא ימיתו, או שמצערם כמה ימים, וכיוצא באלה הנזקים, הרי אם היו רודפים אחרי אדם ורצים אליו, מותר להרגם, ואם לא, אלא נשארו במקומם, כופים עליהם כלי כדי שלא ירוצו. ואם רצה לדרוך עליהם ולהרגם בעת ההליכה, הרי זה מותר⁴⁰. ומי שצד נחש וכיוצא בו בשבת וכוונתו שלא ישכנו הרי זה מותר⁴¹.

(ח) אילו השמיענו נר' בלבד, היינו אומרים, נר לאחד נר למאה, ולכן אם הדליק לעצמו משתמש אחריו ישראל, אבל מים אף אם מלא לעצמו לא ישקה אחריו ישראל⁴². ואילו השמיענו 'מלא מים', היינו אומרים, בזה בלבד אם בשביל ישראל אסור, לפי שאנו חוששים שיוסיף בהשקייה בגללו, אבל נר אפילו הדליק בשביל ישראל ובשבילו יהיה מותר⁴³. ואמנם

1. בכה"י: לאנה. וט"ס היא.

40. שם, "דורסו לפי תומו", ולשיטת רבנו שמשאצל"ג חייב עליה הפטור הוא משום דבר שאינו מתכוון, או משום שאינה מלאכת מחשבת, ע' הל' שבת יא, ד וב'מגיד משנה' ו'לחם משנה' שם, ובמ"ש בזה בס' 'הררים התלויים' עמ' רצ-רצא.

41. שבת קז.

42. שבת קכב., "אבל מים ליגזר דילמא אתי לאפושי בשביל ישראל".

43. צריכותא הפוכה זו אינה בגמ' לפנינו, וייתכן שרבנו הוסיפה מדעתו, ומכל מקום היא צריכה ביאור. ויש להבין שלדעת רבנו מלאכה הנעשית על ידי הנכרי בשבילו ובשביל ישראל אסור

קולה כבש והו אללוח אלד'י ימשי עליה
מן אלמרכב ללבר פלם יקלה אלא
ליסמענא מעשה רבן גמליאל וזקנים.
ואעלם אן אד'א כאן אלגוי ימיז אלישראלי
ויערפה פלא יחל לה יסקי בהימתה
בעדה, לאנה למערפתה בה קד רבמא זאד
פי אלאסתקא בסבבה. וכד'לך כלמא ימכן
פיה אלזיאדה יחרם פיה הד'א אלגרץ'.

אמרו 'כבש', והוא הלוח שהולכים עליו
מן הספינה ליבשה, לא אמרו אלא
להשמיענו מעשה רבן גמליאל וזקנים.⁴⁴
ודע שאם היה הגוי מכיר את הישראלי
וידעו, אין מותר לו להשקות בהמתו
אחריו, כי היות שהוא מכירו פעמים
שיוסיף בהשקייה בגללו. וכן כל מה
שאפשרית בו התוספת ייאסר בו אופן זה.⁴⁵

והוא

והוא

והוא

ליהנות ממנה, אפילו אין בה תוספת בשביל הישראל. ע' ירוש' פט"ז ה"ט שלפי גירסתנו
ופירושי הפנ"מ וקה"ע הדבר מפורש שם. הצריכותא היא, שממילוי מים בשבילו ובשביל
ישראל, שאסור, לא היינו יודעים שגם הדלקת הנר בשבילו ובשביל ישראל אסורה, כי היינו
חושבים שבנר לאחד נר למאה מותר. ולשון רבנו "לפי שאנו חוששים שיוסיף בהשקייה
בשביל" לכאורה אינה דווקנית, והכוונה: לפי שאם עושה גם בשביל ישראל - הריהו מוסיף
בהשקייה בשבילו. ובאמת בטיוטה כתב רבנו: "לפי שהוא מוסיף בהשקייה", וצ"ע למה שינה
הלשון. וע"ע לקמן הערה 45.

44. שבת קכב.

45. שם, כרבא. ובמכירו גרידא הקלו בדבר שאין שייכת בו תוספת, אבל לא בידוע בפירוש
שהדליק גם בשבילו (כגון שאמר כך, או שהישראל גרם לו להדליק), כנ"ל בפנים, ע' הערה 43.